

روایتی از حال و هوای مردم تهران بعد از شیوع وبا

فرار مردم تهران از شیوع بیماری وبا

۱۵ مرداد ۱۴۰۰ ساعت ۱۶:۲۴

فرار از مقابل بیماری وبا تنها تدبیر و چاره‌جویی پادشاه و وزرا و رجال و اعیان در مملکت ماست که هرگاه این بیماری وحشتناک با بیرحمی به جان مردم بیچاره این مملکت می‌افتد و دامنه بروز و سرایت آن به پایتخت می‌رسد، پادشاه با اطرافیان و وزرا و اعیان دارالخلافة اردویی بزرگ تشکیل می‌دهند.

براساس نوشته‌های تاریخی، بیماری وبا آشنای دیرسال و بلای جان مردم تهران بود و چند سال یک‌بار، به‌ویژه تابستان‌ها، نازل می‌شد و گروه‌گروه قربانی می‌گرفت. درباریان و توانگران و گروهی از مردم که توان فرار داشتند، به بیلاقات می‌گریختند، شهر می‌ماند و عفریت مرگ و مردم بی‌پناه. محمودخان احتشام‌السلطنه هم در خاطراتش در این‌باره نوشته است: «فرار از مقابل بیماری وبا تنها تدبیر و چاره‌جویی پادشاه و وزرا و رجال و اعیان در مملکت ماست که هرگاه این بیماری وحشتناک با بیرحمی به جان مردم بیچاره این مملکت می‌افتد و دامنه بروز و سرایت آن به پایتخت می‌رسد، پادشاه با اطرافیان و وزرا و اعیان دارالخلافة اردویی بزرگ تشکیل می‌دهند و در کوهپایه‌های شمال تهران روزبه‌روز از برابر عفریت بیماری و مرگ عقب‌نشینی می‌کنند و به این چاره‌جویی شرافتمندانه این‌قدر ادامه می‌دهند که با تغییر فصل و انقضای ماه‌های گرم و فرارسیدن سوز و سرمای زمستان، هیولای بیماری و مرگ از پا درآید... در راه کوهستان، سوار و پیاده، پیر و جوان، زن و مرد با کوله‌بار و خورجین از شهر خارج می‌شدند. لکن خوب پیدا بود که هیچ‌یک هدف معینی ندارند و مقصد خویش را نمی‌شناسند. صف طولانی مردمی که از شهر خارج می‌شدند، عینا مشابه مردم شهرهای جنگ‌زده و بمباران‌شده که از وطن مالوف خود مهاجرت می‌کنند، بود و تهران در آن بلایا چنان بود که گویی خاک مرده بر سر شهر پاشیده‌اند.»^۱

طبق نوشته سیروس سعدوندیان در کتاب «اولین‌های تهران»، گذشته از وبا و طاعون، هر چند وقت یک‌بار هم سایر بیماری‌های مسری بلای جان ساکنان تهران می‌شد و یکی از این بیماری‌ها «تب‌نوبه» (مالاریا) بود که درمان آن را مصرف «گنه‌گنه» می‌دانستند و گاهی شدت شیوع بیماری و مصرف فراوان دارو موجب نایابی «گنه‌گنه» می‌شد. به دنبال شیوع تب‌نوبه در سال ۱۲۷۸ هجری قمری، گران‌فروشی و تقلب در دارو توسط سودجویان، بازار را آشفته کرد.

منبع: ۱. خاطرات محمودخان احتشام‌السلطنه، به کوشش سید محمد مهدی موسوی، تهران، نشر زوآر، ۱۳۶۶، ص ۴۵

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/48464/وباء-بیماری-شیوع-تهران-مردم-فرار/48464>